

چالش‌های فن‌سالاری
برای دموکراسی

اری برتسو و دنیل کارامانی

www.ketab.ir

ترجمه

محمد رضا فدایی

- سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
- Bertso, Eri : برتسو، اری
چالش‌های فن‌سالاری برای دموکراسی / اری برتسو، دنیل کارامانی؛ ترجمه محمدرضا فدایی.
- مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
- تهران: شیرازه کتاب ما، ۱۴۰۱.
۵۱۹ ص: ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
- فروست
شابک
- فلسفه و اقتصاد سیاسی؛ ۲۹.
۹۷۸-۶۲۲-۵۳۴۶-۱۷-۸
- وضعیت فهرست نویسی
یادداشت
- فیبا
عنوان اصلی: The Technocratic Challenge to Democracy, 2020
- دموکراسی
موضوع
- Democracy
تکنوکراسی
Technology and State
تکنولوژی و دولت
- کارامانی، دنیل، ۱۹۶۸ - م.
Caramani, Daniele
- کارامانی، محمدرضا، ۱۳۵۶ - مترجم
- شناسه افزوده
شناسه افزوده
شناسه افزوده
- رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی
- JC۴۲۳
۳۲۱/۸
۹۱۵۲۷۵۱

www.ketab.ir

چالش‌های فن‌سالاری برای دموکراسی

نویسندگان: اری برتسو و دنیل کارامانی

مترجم: محمدرضا فدایی

انتشارات: شیرازه کتاب ما

چاپ: پردیس دانش

تیراژ: ۵۵۰ نسخه

چاپ اول: اردیبهشت ۱۴۰۲

حق چاپ و نشر محفوظ است.

تهران، صندوق پستی: ۱۱۱-۱۳۱۴۵

تلفن: ۸۸۹۵۲۲۹۷ فکس: ۸۸۹۵۱۶۹۱

همراه: ۰۹۳۶-۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.com

فهرست مطالب

۷ یادداشت دبیر مجموعه

۱۱ دیباچه و سپاسگزاری

۱۵ پیشگفتار / دنیل کارامانی

بخش اول: مفاهیم و نظریه

فصل اول: فن‌سالاری و نظریه سیاسی

۶۳ کریستوفر بیکرتون و کارلو اینورنیتسی آجتی

فصل دوم: فن‌سالاری نئولیبرالی: چالش خودحکومت‌گری دموکراتیک

۸۷ ایگناسیو سانچز-کونکا

فصل سوم: فن‌سالاری و سیاست‌زدایی

۱۱۷ پیر دومینیکو تور تولا

فصل چهارم: پاسخگویی فن‌مدار

۱۴۱ ریناوت فان در فیر

فصل پنجم: اندازه‌گیری فن‌سالاری

۱۶۹ اری برتسو و دنیل کارامانی

بخش دوم: نهادها، بازیگرها و خط‌مشی‌ها

فصل ششم: کابینه‌های فن‌سالار

۲۰۱ مارکو و البروزی

فصل هفتم: حضور فن‌سالاران در کابینه و تأثیر آن بر خط‌مشی‌ها

۲۳۱ دسپینا الکسیادو

فصل هشتم: کابینه‌های فن‌سالار در مذاکرات اروپایی

۲۶۱ سیلوانا تارلا و استفانی بایر

فصل نهم: فن‌سالاری در گفتار: مورد دموکراسی مستقیم

۲۸۷ خوان ناوا، میگونل آنخل سیتنو و لری لیو

فصل دهم: فن‌سالاری و فرایند سیاست‌گذاری

۳۲۱ کلر ای دانلپ و کلودیو ایم رادلی

بخش سوم: چشم‌اندازهای تطبیقی

فصل یازدهم: اتحادیه اروپا در کشاکش بین مشروعیت فن‌مدار و دموکراتیک

۳۴۵ مارینا کوستا لوبو و یان مک‌مانوس

فصل دوازدهم: فن‌سالاری در آمریکای لاتین: در کشاکش بین ثبات و نقصان

۳۷۳ دموکراتیک / ادواردو دارگنت

فصل سیزدهم: فن‌سالاری در اروپای مرکزی و شرقی و تأثیر آن بر برقراری

۴۰۳ دموکراسی / جاشوا ای تاکر و یان زلینسکی

پایان سخن: فن‌سالاری و دموکراسی: دوست یا دشمن؟

۴۲۷ اری پرتسو

۴۶۳ پیوست‌ها

۴۷۳ منابع و مآخذ

۵۱۳ فهرست اعلام

یادداشت دبیر مجموعه

دعوی نظام سیاسی دموکراتیک برقراری حکومتی است که هم توسط مردم انتخاب شود و هم برای مردم حکومت کند. دعوی ای که عدم انطباق این دو الزامش یعنی مشروعیت و کارآمدی مهم ترین منشأ تنش درونی در این نوع از نظام سیاسی بوده و هست. تنش که در آغاز کار با این مدعا که مردم خود قادر و راغب هستند که خروجی های متناسب با نیازهای جامعه را تولید کنند چندان به چشم نمی آید. اما از همان آغاز کار نیز روشن بود که در واقعیت، تولید یک چنین خروجی هایی مستلزم وجود تخصص و شایستگی در دولتی است که این وظیفه به عهده او گذاشته شده است. دولت نمایندگی و سپس دولت نمایندگی از طریق احزاب سیاسی، فرایندی بود که برای رفع تنش فوق الذکر و ایجاد توازن میان مشروعیت و کارآمدی یعنی ایجاد انطباق بین مردم و جنبه نخبه گرایانه حکمرانی مطرح شدند و به عنوان ابزارهایی دیده شدند که توان ایجاد همسویی بین پاسخگویی به مطالبات مردم و مسئولیت پذیری در قبال نیازهای فعلی و آتی اجتماع را دارا هستند. به عبارت دیگر، تخصص و شایستگی، لازمه اساسی حکمرانی کارآمد نظام های سیاسی دموکراتیک بود و دعوی دموکراسی نمایندگی آن بود که از طریق گزینش افراد بر اساس شایستگی و مهارت، پاسخگوی این نیاز خواهد گشت.

با اینهمه، چالش سیاسی میان مشروعیت و کارآمدی تنها سویه ای از چالشی است که نظام های دموکراتیک با آن روبرو هستند، چالش دیگر که شاید بتوان از آن به عنوان مهم ترین چالش بیرونی نظام های دموکراتیک نام برد حاصل همزمانی تولد

این نظام است با پدید آمدن نظام اقتصادی سرمایه‌داری و دلالت هر دو بر گذر از هویت محلی به ملی، از منزلت اجتماعی به قرارداد و از اجتماع قومی به جامعه شهری. نظام دموکراتیک حاصل انقلاب‌های ملی بود و مسبب شکل‌گیری دولت-ملت به‌منزله واحد بنیادین ساختار سیاسی و جایگزینی دموکراسی با خودکامگی؛ و نظام سرمایه‌داری به‌منزله شیوه اصلی تولید نتیجه انقلاب صنعتی بود و جایگزینی اقتصاد صنعتی با کشاورزی.

همزمانی این دو انقلاب و وقوع آنها به موازات یکدیگر نافی تنش موجود بین‌شان نیست. انقلاب ملی ناظر بر مردم و حق حاکمیت آنها است. ملی‌گرایی به‌منزله ایدئولوژی اصلی این انقلاب خصلت دموکراتیک دارد زیرا لایه‌بندی عمودی جامعه را به هم می‌زند: ملت از جمیع جهات برابری دلالت دارد. اما موضوع انقلاب صنعتی، برپایی آرمانشهری است بر ساخته بر باور پوزیتیویستی پیشرفت، دانش و شایستگی که همزمان هم با امتیازات موروثی در نبرد است و هم با برابری در منازعه. انقلاب ملی به برآمدن دولت دموکراتیک نظر دارد و انقلاب صنعتی بر ساخت دولتی دیوانسالار که تولید صنعتی را میسر سازد، عقلانیت مورد ادعای این شیوه تولید را در شکل مدیریت علمی به نهادهای سیاسی و اجتماعی تسری بخشد و از دولت سیاست‌زدایی کند.

تا زمانی که دولت-ملت‌ها واحد اصلی و تعیین‌کننده را در نظم جهانی تشکیل می‌دادند نظام‌های اقتدارگرای چپ یا راست، نخبه‌گرا یا عوام‌فریب، مهم‌ترین عوامل نگرانی از سیاست‌زدایی از دولت به‌شمار می‌آمدند. اکنون با جهانی‌شدن روزافزون و برآمدن نهادهای فراملی و بین‌المللی که بیش از پیش بر تصمیمات دولت‌های ملی تأثیر می‌گذارند، فن‌سالاری در شکل اقتصادگرایی و با ادعای مداخله روزافزون در سیاست‌گذاری‌های عمومی و اجتماعی و تالی آن یعنی پوپولیسم نخبه‌ستیز به حامل اصلی این چالش تبدیل شده‌اند.

کتاب حاضر، سعی و تلاشی است برای صورتبندی یکپارچه نظریه و مفهوم فن‌سالاری همچون سیاست و ارزیابی چالش فن‌سالاری برای دموکراسی هم به‌صورت تجربی و تطبیقی و هم از منظر سیاست‌گذاری. ارزیابی‌ای در سطح کنشگران و نهادهای ملی و فراملی - از قبیل کابینه‌ها، احزاب، اتحادیه اروپا،

نهادهای مستقل، بانک مرکزی و همچنین بویش‌های دموکراسی مستقیم. علاوه بر این، کتاب حاضر با تحلیل عمیقِ نخبه‌گرایی، شایسته‌سالاری، سیاست‌زدایی، اثربخشی، بی‌طرفی، علم‌محوری و بی‌اعتمادی به ایدئولوژی‌ها و سیاست‌حزبی، تأثیر آنها را بر پاسخگویی دموکراتیک، مسئولیت‌پذیری، ورودی‌های شهروندان و رقابت متکثر بررسی می‌کند.

هدف اصلی کتاب آن است که بسنجد فن‌سالاری، کدام جنبه‌های دموکراسی نمایندگی را و با اتکا بر چه قدرتی به چالش می‌کشد؛ نحوه بروز و ظهور و جلوه‌های متعدد آن - رژیم‌ها، نهادها، کنش‌گرها، سیاست‌ها، گفت‌مان‌ها و نگرش‌های فردی - را شناسایی و بررسی کند تا بتوان به داوری‌ای دست یافت که فن‌سالاری در کدام حوزه‌ها، تهدیدی برای دموکراسی نمایندگی به‌شمار می‌رود و در کدام حوزه‌ها می‌تواند اصلاحگر معایب مفروض آن باشد.

مراد ثقفی